

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної
комісії ХНУРЕ
В.В.Семенець
« 04 » 02 2020 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»

для вступників на основі повної загальної середньої освіти

Спеціальність підготовки – для усіх спеціальностей

Протокол засідання приймальної комісії

№ 8 від 04.02 2020 р.

Голова предметної комісії

 В.Л. Циганенко

Відповідальний секретар
приймальної комісії

 Є.П. Федоренко

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»

Пояснювальна записка

Програму вступного іспиту з дисципліни «Українська мова та література» розроблено з урахуванням чинної програми з української мови та літератури, укладеної на основі чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури (Наказ Міністерства освіти і науки України № 696 від 26 червня 2018 року).

Зважаючи на варіативність програм з української мови та літератури для загальноосвітніх навчальних закладів, до програми внесено персоналії, вивчення які передбачено всіма чинними програмами й відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Матеріали програми вступного екзамену розподілено за такими розділами: «Українська мова», «Українська література», «Власне висловлення».

Робота складається з трьох частин:

- Частина 1 «Українська мова» містить 33 завдання різних форм. *Відповіді на ці завдання позначаються в бланку відповідей А.*
- Частина 2 «Українська література» містить 24 завдання різних форм. *Відповіді на ці завдання позначаються в бланку відповідей А.*
- Частина 3 «Власне висловлення» містить одне завдання відкритої форми. *Відповідь на це завдання записується в бланку відповідей Б.*

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕСТУ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»

Зміст тесту визначається на основі Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ № 696 від 26 червня 2018 року).

Мета екзамену полягає у тому, щоб оцінити знання та вміння абітурієнтів з української мови та літератури. Також екзамен передбачає перевірку сформованості в абітурієнтів загально предметних умінь та навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 58.

На виконання тесту відведено – 180 хвилин.

Максимальна сума балів – 104.

ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ експертним шляхом буде встановлюватися поріг «склав/не склав», тобто визначатиметься мінімальна кількість (сума) тестових балів, отримання яких надає абітурієнту право на участь в конкурсному відборі під час прийому до ВНЗ.

Тест з української мови та літератури складається із трьох форм:

Завдання з вибором однієї правильної відповіді. Завдання складається з основи та чотирьох варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо учасник зовнішнього незалежного оцінювання вибрав і позначив відповідь у бланку відповідей А.

Тест містить 48 завдань цієї форми (№1-23, №29-53), що будуть оцінені в 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

Завдання на встановлення відповідності. Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається виконаним, якщо учасник зовнішнього незалежного оцінювання встановив відповідність і зробив позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д) у таблиці бланка відповідей А.

Тест містить 9 завдань цієї форми (№24-28, №54-57), що будуть оцінені в 0, 1, 2, 3 або 4 бали: 1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів за будь - яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки в рядку; 0 балів за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари»), або відповіді на завдання не надано.

Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (№58).
Завдання складається з основи та передбачає створення учасником зовнішнього незалежного оцінювання власного аргументованого висловлення на дискусійну тему в бланку відповідей Б.

Максимально можлива кількість балів за таке завдання – 20.

Типи завдань роботи та схеми нарахування балів за виконання завдань

Форма / опис завдання	Схема нарахування балів
<p>Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1–23*, 29–33*, 34–53). Завдання складається з основи та чотирьох або п'яти варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо учасник ЗНО вибрав і позначив відповідь у бланку відповідей А</p>	<p>0 або 1 бал:</p> <p>1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.</p>
<p>Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») (№ 24–28*, 54–57) Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається виконаним, якщо учасник ЗНО зробив позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д) у таблиці бланка відповідей А</p>	<p>0, 1, 2, 3 або 4 бали:</p> <p>1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки в рядку; 0 балів за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари»), або відповіді на завдання не надано.</p>
<p>Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (№ 58*). Завдання складається з основи та передбачає створення учасником ЗНО власного аргументативного висловлення на дискусійну тему в</p>	<p>від 0 до 20 балів:</p> <p>теза: 0, 1 або 2 бали; аргументи: 0, 1 або 2 бали; приклад із літератури чи інших видів мистецтва: 0, 1 або 2 бали; приклад, що є</p>

бланку відповідей Б	історичним фактом або випадком із життя: 0, 1 або 2 бали; логічність, послідовність: 0, 1 або 2 бали; висновок: 0, 1 або 2 бали; орфографія та пунктуація: 0, 1, 2, 3 або 4 бали; лексика, граматики та стилістика: 0, 1, 2, 3 або 4 бали. Власне висловлення обсягом до 100 слів або таке, що не відповідає темі буде оцінено в 0 балів .
----------------------------	--

Критерії оцінювання завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (власного висловлення) з української мови

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями (1, 2, 3а, 3б, 4 та 5), як викладено в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	Учасник вправно формулює тезу	2
	Учасник не формулює тези вправно	1
	Учасник не формулює тези або формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі	0
2. Аргументи	Учасник наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи	2
	Учасник наводить принаймні один доречний аргумент	1
	Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого.	
	Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези	0
	Учасник не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними	0
3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Один з аргументів підкріплено принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва	2
	Немає мотивації наведення прикладу.	1
	Приклад не конкретизований через художній образ	

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
	У прикладі є фактичні помилки	
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає, або він не є доречним	0
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає, або він не є доречним	0
4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу)	2
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки	1
	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (**6а** та **6б**), як викладено в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2

Критерій	Кількість помилок	Бали
6а. Орфографія та пунктуація	0–1	4
	2–6	3
	7–11	2
	12–16	1
	17 і більше	0

Таблиця 3

Критерій	Кількість помилок	Бали
66. Лексика, граматика та стилістика	0–1	4
	2–4	3
	5–7	2
	8–10	1
	11 і більше	0

Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи **2 (дві) негрубі** помилки рахують як **1 (одну) грубу**.

До негрубих зараховують такі помилки:

- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення *не/ні* (*не хто інший / ніхто інший ...*);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки не сумують і не зараховують як **1 (одну) грубу**.

Систематичне порушення норм милозвучності (**3 (три) і більше** випадків порушення на одне з правил: *у–в, і–й–та*) рахують як **1 (одну) стилістичну помилку**.

Роботу, що не відповідає темі власного висловлення, оцінюють у **0 балів**. Роботу **обсягом до 100 слів** оцінюють у **0 балів**.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ІСПИТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА
ЛІТЕРАТУРА»
УКРАЇНСЬКА МОВА**

Розділ I. Фонетика. Графіка.

Звуки й букви. Позначення звуків мовлення на письмі. Голосні та приголосні звуки. Алфавіт. Складоподіл. Наголос. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків.

Розділ II. Лексикологія. Фразеологія.

Ознаки слова як мовної одиниці та його лексичне значення. Багатозначні та однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Власне українські та іншомовні слова. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі слова й неологізми. Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Фразеологізми, приказки, прислів'я, афоризми.

Розділ III. Будова слова. Словотвір.

Частини слова. Твірні основи при словотворенні. Основні способи словотворення. Основні способи творення самостійних частин мови. Способи творення складних слів та використання сполучних голосних.

Розділ IV. Морфологія. Іменні частини мови.

Іменник як частина мови: його морфологічні ознаки, синтаксична роль. Граматичні категорії іменників. Прикметник як частина мови. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Числівник, його значення, морфологічні ознаки. Розряди числівників за значенням. Групи числівників за будовою. Особливості відмінювання числівників. Правопис числівників. Займенник, його знаки та морфологічні ознаки. Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання та правопис займенників.

Розділ V. Морфологія. Форми дієслова.

Особові дієслова. Граматичні категорії дієслова. Дієвідміни. Дієприкметник. Активні та пасивні дієприкметники, їх творення та відмінювання. Дієприкметниковий зворот. Дієприслівник. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид, способи творення. Дієприслівниковий зворот. Безособові форми на –но, -то.

Розділ VI. Морфологія. Прислівник.

Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Розряди та ступені порівняння прислівників. Правопис прислівників і сполучень прислівникового типу.

Розділ VII. Морфологія. Службові частини мови.

Прийменник та його групи за походженням і будовою. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменника. Сполучник. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю. Правопис сполучників. Частка. Групи часок за значенням і вживання. Правопис часток. Вигук. Групи вигуків за походженням. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Розділ VIII. Синтаксис. Словосполучення.

Словосполучення як одиниця синтаксису. Головне і залежне слово у словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.

Розділ IX. Синтаксис. Речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Види речень. Головні та другорядні члени речення. Поширені та ускладнені речення. Типи односкладних речень. Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладних реченнях.

Розділ X. Синтаксис. Складне речення.

Ознаки складного речення. Типи складних речень за способом зв'язку. Складнопідрядне речення. Підрядні сполучники та сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Складносурядне речення. Сполучники сурядності. Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових речень за характером смислових відношень між складовими частинами. Розділові знаки у складнопідрядному, складносурядному та безсполучниковому реченнях.

Розділ XI. Стилїстика. Способи відтворення чужого мовлення.

Стилї мовлення, їх основні ознаки та сфера призначення. Пряма й непряма мова. Цитата, діалог.

Розділ XII. Орфоепія.

Відображення вимови голосних та приголосних звуків.

Розділ XIII. Орфографія.

Правила вживання м'якого знака та апострофа. Подвоєння та подовження приголосних звуків. Правопис ненаголошених голосних. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Написання складних слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові і прізвищ. Правопис частки не- з різними частинами мови.

Розділ XIV. Розвиток мовлення.

Спілкування та мовлення. Типи мовлення. Види мовленнєвої діяльності. Основні правила спілкування. Тема та основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення. Текст та основні його ознаки. Зміст і будова тексту. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Розділ I. Усна народна творчість.

Календарно-обрядові, суспільно-побутові та родинно-побутові пісні. Пісні Марусі Чурай. Історичні пісні. Аналіз народних дум і балад.

Розділ II. Давня українська література.

«Повість минулих літ». «Слово про похід Ігорів». Тема, ідея, образи, поетика. Творчість Григорія Сковороди.

Розділ III. Література кінця XVIII – початку XIX ст.

Аналіз творів Івана Котляревського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, Івана Нечуй-Левицького, Панаса Мирного, Івана Карпенка-Карого, Івана Франка.

Розділ IV. Література XX ст.

Огляд творчості Михайла Коцюбинського, Ольги Кобилянської, Лесі Українки, Василя Стефаника, Миколи Вороного, Олександра Олеся, Павла Тичини, Максима Рильського, Миколи Хвильового, Юрія Яновського, Володимира Сосюри, Валер'яна Підмогильного, Остапа Вишні, Миколи Куліша, Богдана Ігора-Антонича, Олександра Довженка, Андрія Малишка, Василя Симоненка, Олеся Гончара, Григора Тютюнника, Василя Стуса, Івана Драча, Ліни Костенко.

Розділ V. Творчість українських письменників-емігрантів.

Іван Багряний, Іван Маланюк.

Розділ VI. Сучасний літературний процес

Загальний огляд. Літературні угруповання. Постмодернізм. Твори Ю. Андруховича, О. Забужко.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Ермоленко С. Я., Сичова В. Т. Українська мова : Підручн. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту). – К.: Грамота, 2011. — 336 с.: іл.
2. Караман С.О. та ін. Українська мова : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням укр. мовою : академ. рівень, профіл. рівень / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ, В. І. Тихоша. — К. : Освіта, 2011. — 416 с.
3. Коваленко Л.Т. Українська література : підруч. для 5 класу загальноосвіт. навч. закладів / Л.Т. Коваленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 288 с. ; іл.
4. Коваленко Л.Т. Українська література : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л.Т. Коваленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015. – 272 с. ; іл.
5. Пентиліюк М. І. Українська мова: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням укр. мовою : рівень стандарту / М. І. Пентиліюк, О. М. Горошкіна, Л. О. Попова; за заг. ред. М. І. Пентиліюк. – К. : Освіта, 2011. — 208 с.
6. Українська література : підруч. для 10 кл. загальноосв. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоновьовська [та ін.] ; за заг. ред. Г.Ф. Семенюка. – К. : Освіта, 2010. – 352 с.
7. <http://www.nbu.gov.ua/> – бібліотека ім. В. Вернадського.

Голова предметної комісії
з української мови та літератури

В.Л. Циганенко